

Dit document is eigendom van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. De publicatie ervan doet geen enkele afbreuk aan de rechten die de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid ten opzichte van dit document bezit. De inhoud van dit document mag vrij worden verspreid voor niet-commerciële doeleinden mits vermelding van de bron (Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, <http://www.ksz.fgov.be>). Eventuele verspreiding voor commerciële doeleinden dient het voorwerp uit te maken van de voorafgaande en schriftelijke toestemming vanwege de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid.

Richtlijnen m.b.t. de aanstelling van een veiligheidsconsulent door de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (O.C.M.W.'s).

(isms.031.ocmw-cpas)

1. Algemeen

Krachtens het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 (Belgisch Staatsblad van 21 augustus 1993) houdende de organisatie van de informatieveiligheid bij alle instellingen van sociale zekerheid zijn alle socialezekerheidsinstellingen ertoe gehouden een informatieveiligheidsdienst in te richten. De informatieveiligheidsdienst moet worden geplaatst onder de leiding van een veiligheidsconsulent. Concreet betekent dit dat alle socialezekerheidsinstellingen wettelijk verplicht zijn om een veiligheidsconsulent aan te stellen.

2. Richtlijnen voor de aanstelling van een veiligheidsconsulent

Wat de O.C.M.W.'s betreft, moet het voorstel tot aanstelling van een veiligheidsconsulent worden gericht aan het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu.

De veiligheidsconsulent mag een personeelslid zijn van het O.C.M.W. of mag ook een externe medewerker zijn.

De kleinere O.C.M.W.'s mogen een beroep doen op externe deskundigen voor het uitvoeren van de taken van de veiligheidsconsulent of voor het bijstaan van de veiligheidsconsulent bij het uitvoeren van zijn taken of samenwerken aan de uitwerking van een gemeenschappelijke formule zoals: eenzelfde veiligheidsconsulent aanstellen voor verschillende O.C.M.W.'s, een personeelslid van een publiekrechtelijke instelling aanduiden op wie de O.C.M.W.'s een beroep doen om bepaalde taken uit te voeren,

Voorbeeld: Sommige O.C.M.W.'s uit de regio Antwerpen stellen een personeelslid van een openbare instelling aan als veiligheidsconsulent; deze instelling verricht werkzaamheden voor rekening van die O.C.M.W.'s (Regionaal instituut voor dringende hulpverlening crisisinfo-netwerk-Antwerpen, in het kort: "KINA").

Bij de aanvang van zijn werkzaamheden kan een veiligheidsconsulent zich eventueel laten bijstaan door de erkende gespecialiseerde veiligheidsdienst voor een onderzoek naar de huidige toestand van de informatieveiligheid of voor een doelgerichte begeleiding door een deskundige.

Het spreekt voor zich dat iedere samenwerking met de erkende gespecialiseerde veiligheidsdienst op voorhand wordt onderzocht en dat de gekozen oplossing op maat is van de vragende instelling.

De O.C.M.W.'s die zelf geen veiligheidsconsulent kunnen aanstellen, mogen de uitzondering inroepen en een beroep doen op de erkende gespecialiseerde veiligheidsdienst (EGVD) voor de organisatie van hun informatieveiligheidsdienst; met andere woorden alle taken worden door de EGVD overgenomen.

Om de uitzondering voorzien in artikel 2 van het koninklijk besluit te kunnen inroepen, dient echter te worden benadrukt dat een afwijking moet worden toegestaan door het Toezichtscomité bij de Kruispuntbank.

Het Toezichtscomité staat die toe indien het O.C.M.W. cumulatief aan het volgende profiel beantwoordt:

- het moet om een kleine instelling gaan (kan zelf geen veiligheidsconsulent aanstellen);
- geen achterliggend netwerk en een minimaal aantal risico's wat de informatieveiligheid betreft (bv. bezit geen medische gegevens).

In elk geval moet de veiligheidsconsulent zijn taken uitvoeren onder de leiding (functioneel gezag) van de persoon die belast is met het dagelijks bestuur van het OCMW.

3. Erkende gespecialiseerde veiligheidsdienst (EGVD)

De door de Minister erkende gespecialiseerde veiligheidsdienst werd opgericht in naleving van het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 teneinde de instellingen zo nodig te ondersteunen bij de uitvoering van hun taken inzake informatieveiligheid. Op heden werd enkel de gespecialiseerde veiligheidsdienst van de SmalS-MvM als dusdanig erkend (Koninklijke Prinsstraat 102 te 1050 Elsene; tel. 02/ 509 57 11) (ministerieel besluit van 22 oktober 1993).

Bij de organisatie van de informatieveiligheid kan de erkende gespecialiseerde veiligheidsdienst verschillende diensten aanbieden. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het beroep op de erkende gespecialiseerde veiligheidsdienst volledig vrijblijvend gebeurt en dat het de O.C.M.W.'s steeds vrij staat om zelf gelijkwaardige formules te ontwikkelen zonder noodzakelijk een beroep te doen op de erkende gespecialiseerde veiligheidsdienst.

4. Advies nr. 99/09 van 9/11/1999 betreffende verschillende vragen afkomstig van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu met betrekking tot de veiligheidsconsulenten in de O.C.M.W.'s, gewijzigd op 25/7/2000 en gewijzigd door advies nr. 02/04 van 2 april 2002

De aanstelling van een veiligheidsconsulent roept soms binnen het O.C.M.W. een aantal vragen op met betrekking tot de juiste inhoud van de opdracht. De meest gestelde vragen werden door het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en

Leefmilieu gebundeld en ter advies overgemaakt aan het Toezichtscomité bij brief van 9 september 1999.

Wie moet voor een O.C.M.W. nagaan of de veiligheidsconsulenten geen activiteiten uitoefenen die onverenigbaar zijn met hun opdracht (de betrokken beheersinstelling, het Toezichtscomité of het betrokken O.C.M.W.) ?

In artikel 4 van het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 houdende de organisatie van de informatieveiligheid bij alle instellingen van sociale zekerheid wordt bepaald dat de veiligheidsconsulent en zijn eventuele adjuncten in de primaire netwerkinstellingen en in de beheersinstellingen van een secundair netwerk pas worden aangesteld na advies van het Toezichtscomité. Alvorens zijn advies uit te brengen moet het Toezichtscomité nagaan of de kandidaat veiligheidsconsulent voldoende gevormd is, over de vereiste tijd beschikt en geen activiteiten uitoefent die onverenigbaar zijn met de hem toevertrouwde veiligheidsopdracht.

Deze adviesinwinning bij het Toezichtscomité of bij een andere instantie is, volgens de tekst van het hoger vernoemd koninklijk besluit, daarentegen niet vereist voor de aanstelling van een veiligheidsconsulent in een instelling die deel uitmaakt van een secundair netwerk.

Aangezien de aanstelling van de veiligheidsconsulent toekomt aan de directie van het O.C.M.W., is het haar taak de bovenvermelde kwaliteits- en bevoegdheidscriteria toe te passen. De directie van het O.C.M.W. moet erop toezien dat de aangestelde veiligheidsconsulent een toereikende vorming genoot, genoeg tijd krijgt voor de uitvoering van de veiligheidsopdrachten en geen onverenigbare activiteiten met de functie van veiligheidsconsulent verricht.

Het toezicht op de naleving van de Kruispuntbankwet en haar uitvoeringsmaatregelen vertrouwdde de wetgever als opdracht toe aan het Toezichtscomité. Het comité moet onder meer onderzoeken of de aangeduide veiligheidsconsulent beantwoordt aan het wettelijk vastgelegde profiel.

Wie moet er voor een O.C.M.W. controleren of de veiligheidsconsulenten voldoende kennis en beschikbare tijd hebben voor de goede uitvoering van hun opdracht (de desbetreffende beheersinstelling, het Toezichtscomité of het O.C.M.W. in kwestie)?

Het antwoord op deze vraag is vervat in het vorige antwoord.

In de O.C.M.W.'s vervult de persoon belast met het dagelijks bestuur van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn tevens de rol van secretaris van het OCMW. Is deze functie van secretaris verenigbaar met die van veiligheidsconsulent?

Het is wenselijk dat de OCMW-secretaris en de veiligheidsconsulent twee verschillende personen zijn. De Kruispuntbankwet en het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 werden in die zin opgevat. De veiligheidsconsulent verstrekt adviezen die de verantwoordelijke van de instelling beslist al dan niet op te volgen. Deze onverenigbaarheid tussen de functies van OCMW-secretaris en veiligheidsconsulent kan echter in uitzonderlijke gevallen worden opgeheven, onder meer voor de kleinere OCMW's met een beperkt aantal personeelsleden waar de functie van

veiligheidsconsulent alleen aan de OCMW-secretaris zelf kan worden toevertrouwd. In dat geval vervult hij alle taken waarmee de veiligheidsconsulent is belast en brengt hij verslag uit aan de Voorzitter van het OCMW of, in voorkomend geval, aan de Raad voor maatschappelijk welzijn.

Er wordt aan herinnerd dat de volgende mogelijkheden tevens bestaan:

- meerdere OCMW's kunnen een beroep doen op eenzelfde veiligheidsconsulent; de formule die er met name uit bestaat een beroep te doen op een personeelslid van de vereniging waarvan het OCMW lid is (vereniging opgericht krachtens artikelen 118 tot 135 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn of krachtens de als dusdanig geldende decreten van de Gewesten en Gemeenschappen die mutatis mutandis op dezelfde wijze hierover bepalen), kan op deze manier bijzonder geschikt blijken wanneer ze de terbeschikkingstelling van professioneel en gekwalificeerd personeel toelaat;
- de kleinere OCMW's mogen de taak van veiligheidsconsulent toevertrouwen aan een erkende gespecialiseerde veiligheidsdienst, mits machtiging van het Toezichtscomité.

Mag de verantwoordelijke van de informaticadienst van een O.C.M.W. optreden als veiligheidsconsulent?

Een veiligheidsconsulent heeft als hoofdplicht om de verantwoordelijke voor het dagelijks bestuur van zijn instelling, op diens verzoek of op eigen initiatief, te adviseren omtrent alle aspecten van de informatieveiligheid.

De aanstelling van het afdelingshoofd van de informaticadienst als veiligheidsconsulent zou voor hem dan ook de verplichting inhouden om alle tekortkomingen en problemen op informatieveiligheidsvlak en die bijgevolg op zijn eigen dienst betrekking hebben te rapporteren aan het algemeen bestuur van zijn instelling.

Hierdoor zou één en dezelfde persoon tegelijkertijd rechter en partij spelen wat noch een objectieve controle noch de veiligheid zal bevorderen.

Hij zal immers niet snel geneigd zijn om problemen te melden aan de leiding die op de eigen dienst betrekking hebben.

Om deze reden lijkt de functie van verantwoordelijke van de informaticadienst niet te verzoenen met deze van veiligheidsconsulent.

Welke zijn de andere onverenigbaarheden met de opdracht van een veiligheidsconsulent binnen een O.C.M.W.?

Een exhaustieve opsomming geven van alle functies die onverenigbaar zijn met de rol van veiligheidsconsulent is, gelet op de veelheid van bestaande functies, vrijwel onbegonnen werk. Men doet er beter aan geval per geval te evalueren en zich uit te spreken rekening houdend met de specificiteit van elke instelling. Het principe

volgens hetwelk een persoon niet gelijktijdig controleur en gecontroleerde mag zijn, moet hierbij toegepast worden.

Wanneer we de huidige adviezen van het Toezichtsc comité bekijken, kunnen we afleiden dat op zijn minst de onderstaande functies niet compatibel zijn met deze van veiligheidsconsulent:

- een leidende of managementfunctie in het centrum voor informatieverwerking;
- het hoofd van de informaticadienst;
- de coördinator informatisering;
- de verantwoordelijke toepassingsontwikkeling;
- het hoofd van de personeelsdienst;
- in het algemeen de verantwoordelijke van de betrokken dienst;
- ...

Mag één en dezelfde veiligheidsconsulent, op deeltijdse basis, bij verschillende kleine O.C.M.W.'s een veiligheidsopdracht waarnemen?

Het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 eist dat een veiligheidsconsulent voldoende beschikbare tijd zou krijgen met het oog op de correcte invulling van de hem toevertrouwde veiligheidsopdracht. De notie “voldoende beschikbare tijd” staat nergens gedefinieerd. Zij zal in functie van elke situatie moeten worden beoordeeld.

De functie van veiligheidsconsulent binnen een instelling van sociale zekerheid is niet noodzakelijk een voltijdse tijdsbesteding.

Verder is het voor iemand gemakkelijker deskundigheid te verwerven wanneer hij zich volledig op een specifieke materie kan concentreren en druppelsgewijs kan leren. Daarom is het raadzaam om dezelfde veiligheidsconsulent, op deeltijdse basis, bij verschillende kleine O.C.M.W.'s een veiligheidsopdracht te laten waarnemen. Zodoende kan hij zijn aandacht volledig toespitsen op de beveiliging van informatiesystemen en op termijn een deskundige worden in zijn vakgebied.

Enkele O.C.M.W.'s willen de functie van veiligheidsconsulent toevertrouwen aan een ambtenaar van de gemeente die reeds voor het O.C.M.W. en de gemeente de rol van preventieadviseur (term gebruikt in het kader van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk) op zich neemt. Is dit mogelijk?

Er bestaat een duidelijk onderscheid tussen enerzijds de preventieadviseur die zorg moet dragen voor het welzijn van de werknemers op het werk en anderzijds de veiligheidsconsulent die zal instaan voor de algemene informatieveiligheid van zijn instelling.

De eerstgenoemde heeft als belangrijkste taak de arbeidsveiligheid, de arbeidsomstandigheden en de gezondheid van de personeelsleden te vrijwaren en te bevorderen. De veiligheidsconsulent daarentegen heeft als taak om de informatiesystemen te beveiligen. Nochtans staan deze functies niet volledig los van elkaar. Ze zijn op bepaalde domeinen zelfs nauw verwant met elkaar (bv.: brandbeveiliging).

De samenvoeging van beide functies in hoofde van één persoon is dan ook niet onverenigbaar en kan zelfs worden aangeraden in het geval de preventieadviseur zijn opdracht op een deeltijdse basis waarneemt. Hierdoor vergroot hij immers de kans om zich voltijds te kunnen toeleggen op veiligheidsvraagstukken wat op termijn alleen maar een positieve impact kan hebben op zijn competenties als veiligheidsspecialist.

De gelijktijdige uitoefening van de twee veiligheidsopdrachten kan slechts worden toegelaten onder strikte voorwaarden:

- de aangestelde persoon moet over voldoende tijd beschikken en hij moet een passende vorming volgen;
- de tijdsbesteding tussen de gemeente enerzijds en het O.C.M.W. anderzijds moet op voorhand duidelijk vastliggen;
- de functionele bevoegdheid van de preventieadviseur moet erkend worden door de verantwoordelijke van het dagelijks bestuur van het desbetreffende O.C.M.W.